

CABINET

Cofnodion cyfarfod o'r Cabinet a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Mawrth, 15 Tachwedd 2016 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr: Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi; Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol, Oedolion a Phlant; Hugh Irving, Aelod Arweiniol Cwsmeriaid a Llyfrgelloedd; Huw Jones, Aelod Arweiniol Datblygu Cymunedol; Barbara Smith, Aelod Arweiniol Moderneiddio a Thai; David Smith, Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus; Julian Thompson Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, y Cynllun Corfforaethol a Pherfformiad ac Eryl Williams, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Arweiniol Addysg.

Arsylwyr: Y Cyngorwyr Ray Bartley, Meirick Davies, Huw Hilditch-Roberts, Martyn Holland, Alice Jones, Arwel Roberts a Huw Williams.

HEFYD YN BRESENNOL

Prif Weithredwr (MM), Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Economi a'r Parth Cyhoeddus (RM) a Chymunedau (NS); Penaethiaid Gwasanaeth: Gwasanaethau'r Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd (GW) ac Addysg (KE); Prif Reolwr y Gwasanaethau Addysg (GD); Rheolwr Rhaglen – Moderneiddio Addysg (JC); Swyddog Comisiynu a Thendro (LD); Prif Swyddog Cyllid (RW) a Gweinyddwr Pwyllgorau (KEJ).

CROESO

Croesawodd yr Arweinydd bawb i'r cyfarfod ac estyn croeso arbennig i'r Cyngorydd Huw Jones oedd yn dychwelyd ar ôl salwch.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd y Cyngorydd Martyn Holland gysylltiad personol ag eitem rhif 5 ar y rhaglen : Adolygu Ysgol Llanfair ac Ysgol Pentrecelyn gan ei fod yn Lywodraethwr yn Ysgol Bro Famau.

3 MATERION BRYD

Ni chafwyd unrhyw faterion bryd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 25 Hydref 2016.

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 25 Hydref 2016 fel cofnod cywir a'u llofnodi gan yr Arweinydd.

5 ADOLYGIAD O YSGOL LLANFAIR AC YSGOL PENTRECELYN

Cyflwynodd y Cynghorydd Eryl Williams yr adroddiad a oedd yn nodi cefndir yr adolygiad mewn perthynas ag Ysgol Llanfair DC ac Ysgol Pentrecelyn, ynglŷn â'r rhesymeg dros y dull a argymhellir.

Ar ôl cwblhau'r broses trefniadaeth ysgolion ym mis Hydref 2015, cymeradwyodd y Cabinet argymhelliad i gau Ysgol Llanfair DC ac Ysgol Pentrecelyn ac agor ysgol gynradd newydd Categori 2 yr Eglwys yng Nghymru gyda dwy ffrwd. Heriwyd y penderfyniad drwy Adolygiad Barnwrol a'i ddileu ar seiliau gweithdrefnol. Nid oedd y Llys wedi beirniadu rhinweddau'r cynnig a byddai modd gwneud penderfyniad tebyg yn dilyn ymarfer ymgynghori pellach. Fodd bynnag, roedd angen ailystyried unrhyw gynnig yn y dyfodol yn seiliedig ar effaith ehangach a'r amgylchiadau presennol gan roi sylw dyledus i gydlyniant cymunedol a dysgwyr. Ar ôl trafodaethau gyda chymunedau'r ddwy ysgol, roedd yn amlwg nad oeddent yn dymuno ail-ystyried yr un cynnig a byddai olrhain y dewis hwnnw yn peri risg o ymraniad cymunedol a heriau cyfreithiol pellach. Roedd hefyd yn amlwg na ellir parhau â'r sefyllfa bresennol yn Ysgol Llanfair ac roedd galw am ysgol Categori 2 gynaliadwy yn yr ardal. Yn sgil yr ystyriaethau hynny, argymhellwyd na ddylid ymgynghori ar y cynnig gwreiddiol. Yn hytrach, gofynnwyd i'r Cabinet ystyried cynigion i ail-adeiladu Ysgol Llanfair ar safle newydd ac i beidio â chymryd unrhyw gam pellach ar gyfer dyfodol Ysgol Pentrecelyn a fyddai'n parhau fel ysgol Categori 1.

Amlygodd yr Arweinydd nod y cyngor i fuddsoddi mewn ysgolion newydd a chreu adeiladau cynaliadwy ar gyfer y dyfodol ac i roi plant wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau. Er bod yr holl aelodau wedi cefnogi blaenoriaeth y Cyngor i foderneiddio ysgolion, roedd y broses wedi arwain at benderfyniadau anodd a chydnabuwyd fod y broses yn yr achos hwn wedi bod yn anodd iawn ar gyfer y cymunedau dan sylw. Er y byddai modd ymgynghori eto ar y cynigion gwreiddiol, teimlwyd y byddai'r ymraniad a achoswyd yn y cymunedau o ganlyniad i'r broses yn amharu ar unrhyw gydweithrediad rhwng y cymunedau yn y dyfodol agos. O ganlyniad, fel yr Aelod Lleol, cefnogodd yr Arweinydd argymhellion yr adroddiad a fyddai'n caniatáu i Ysgol Pentrecelyn barhau fel ysgol Categori 1 ac i elwa o'r un gefnogaeth a ddarperir i bob ysgol arall yn y sir, a darparu ysgol newydd ar gyfer Ysgol Llanfair o ystyried y cyfleusterau gwael iawn sydd ar y safle a'r pryderon o ran diogelwch ar y ffyrdd.

Ar ôl ystyried y ffactorau perthnasol a'r rhesymau dros y cynigion, cefnogodd y Cabinet yr argymhellion. Derbyniwyd na fyddai'n fuddiol parhau â'r cynnig gwreiddiol o ystyried y digwyddiadau diweddar a'r gwrthdaro parhaus dros y categori iaith arfaethedig na ellir ei ddatrys i fodloni cymunedau'r ddwy ysgol. O ran Ysgol Llanfair, roedd yn amlwg bod angen buddsoddi mewn adeiladu ysgol newydd Categori 2 â dwy ffrwd yn yr ardal, ac fe gyfeiriwyd yn benodol at yr amodau llawn a'r cyfleusterau anaddas nad oeddent yn arwain at ddysgu da a dyletswydd y Cyngor i ddarparu'r cyfleusterau gorau ar gyfer disgyblion lle bo modd.

Gwahoddodd yr Arweinydd gwestiynau a sylwadau gan rai nad oeddent yn Aelodau Cabinet ac roedd prif bwyntiau'r drafodaeth yn canolbwyntio ar y canlynol-

- Er bod cefnogaeth gyffredinol ar gyfer argymhellion yr adroddiad ceisiwyd sicrwydd o ran diogelu Ysgol Pentrecelyn ar gyfer y dyfodol, a phwysleisiwyd bod angen cydraddoldeb a chwarae teg, yn enwedig o ran buddsoddiad yn yr ysgol. Eglurodd y Cyngorydd Eryl Williams y byddai'r sefyllfa bresennol yn cael ei chynnal yn Ysgol Pentrecelyn a fyddai'n parhau i dderbyn cefnogaeth gan y Cyngor a GwE ochr yn ochr â holl ysgolion y sir. O ran buddsoddiad, defnyddir yr un ymagwedd ag ardal Llanferres/Llanarmon gyda buddsoddiad yn y dyfodol yn cael ei ystyried fel rhan o gynigion cyllid Band B ar gyfer Ysgolion yr 21ain Ganrif. Wrth arwain yr alwad am fwy o sicrwydd, ceisiodd y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts fesurau cadarn i ddiogelu dyfodol hirdymor Ysgol Pentrecelyn y tu hwnt i gyfnod oes y Cyngor presennol. Fodd bynnag, nodwyd y byddai'r Cyngor newydd, a fydd yn cael ei ethol yn dilyn etholiadau mis Mai 2017, yn gosod ei flaenoriaethau ei hun, ac er y gobeithir y byddent yn parhau ac yn ategu at waith y cyngor presennol, ni ellir gwarantu hynny.
- Y prif wrthwynebiad i'r cynnig gwreiddiol oedd y categori iaith ar gyfer yr ysgol ardal newydd a gofynnodd y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts y cofnodir y bu parodrwydd ar ran Ysgol Pentrecelyn i weithio gydag Ysgol Llanfair i greu ysgol Categori 1 newydd. Roedd y Cyngorydd Eryl Williams yn gobeithio y byddai'r ymraniadau cymunedol a grëwyd o ganlyniad i'r broses yn adfer dros amser – roedd carfannau wedi'u rhannu oherwydd y safbwyntiau gwrthwynebol o ran y categori iaith ac roedd mwyafrif y gefnogaeth yn cefnogi ysgol Categori 2. Y flaenoriaeth wrth symud ymlaen oedd darparu addysg ag ansawdd gwell yn y dyfodol.
- Roedd y Cyngorwyr Alice Jones ac Arwel Roberts wedi gwrthwynebu penderfyniad gwreiddiol y Cabinet i beidio â dynodi'r ysgol ardal newydd fel ysgol Categori 1 a mynegwyd pryder ynglŷn â'r broses gyfreithiol faith a gafwyd. Cyfeiriodd y Cyngorydd Roberts at gyfarfod y Pwyllgor Archwilio Perfformiad ar 11 Mehefin 2015 ac roedd yn siomedig fod y pwyllgor wedi penderfynu peidio â gofyn i'r Cabinet ailystyried ei benderfyniad, yn enwedig gan y byddai'r canlyniad yn wahanol pe bai dim ond yr aelodau etholedig wedi'u caniatáu i bleidleisio yn y cyfarfod hwnnw. Cadarnhaodd y swyddogion fod gan aelodau cyfetholedig y pwyllgor hawl cyfreithiol i bleidleisio ar y mater
- O ran canlyniad yr adolygiad barnwrol, roedd y Cyngorydd Martyn Holland wedi ceisio sicrwydd ynglŷn â'r broses yn flaenorol, ac roedd yn gobeithio y gellir dysgu gwarsi o ganlyniad i'r broses. Roedd yn falch o nodi y byddai Pwyllgor Archwilio Cymunedau yn adolygu'r broses honno yn y dyfodol. Teimla'r swyddogion ei bod yn bwysig nodi nad oedd y broses gyfan yn wallus a bod yr adolygiad barnwrol yn cyfeirio at yr agwedd weithdrefnol. Byddai deall yr agwedd honno yng nghyd-destun cod trefniadaeth ysgolion yn derbyn trafodaeth bellach yn y pwyllgor archwilio. Yn bersonol, roedd y Cyngorydd Eryl Williams yn credu bod y Cyngor wedi dilyn y broses gywir a bod canllawiau Llywodraeth Cymru yn anghywir.
- Cefnogodd y Cyngorydd Huw Williams argymhellion yr adroddiad ond lleisiodd ei bryderon ynglŷn â'r camau cyfreithiol a gododd o'r penderfyniad gwreiddiol a'r gost ddilynol i'r awdurdod. Cyfeiriodd at y rheolau newydd i gefnogi ysgolion gwledig Cymru, a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan yr Ysgrifennydd Addysg, ac yn

dilyn y datganiad hwnnw gofynnodd am ailystyried y penderfyniad i gau Ysgol Llanbedr. Eglurodd y swyddogion y costau a ysgwyddir gan yr awdurdod o ganlyniad i'r adolygiad barnwrol ac eglurwyd, oherwydd dyfarniad gan y llys, roedd y Cyngor yn atebol am fwyafrif helaeth y costau beth bynnag fo'r canlyniad. O ran Ysgol Llanbedr, disgwylir penderfyniad gan yr Ysgrifennydd Addysg. Awgrymodd datganiad diweddar y byddai rheolau newydd yn cael eu cyflwyno yn y dyfodol mewn perthynas ag ysgolion gwledig yn dilyn ymarfer ymgynghori, ac o ganlyniad byddai'n anodd ymateb ar y cam hwn yn y broses.

- mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â sut y byddai lleoedd dros ben yn cael eu datrys yn yr ardal, cadarnhaodd y swyddogion y byddai niferoedd disgyblion a maint yr adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Llanfair yn cael eu hystyried yn ystod y cam o ddatblygu'r achos busnes.

Cyfeiriodd y Cyngorydd Bobby Feeley at yr argymhellion fel datrysiaid cyfaddawd a gobeithir y byddai'r penderfyniad yn gymorth i adfer yr ymraniad rhwng y cymunedau. Y gobaith ar ddechrau'r broses adolygu oedd y byddai cytundeb yn cael ei ffurfio ond yn anffodus nid dyma'r achos ac yr argymhellion hyn yw'r ffordd orau ymlaen yn awr ar gyfer y ddwy ysgol.

Cynigodd y Cyngorydd Eryl Williams yr argymhellion i sicrhau'r dyfodol gorau ar gyfer y ddwy ysgol, fe'i eiliwyd gan y Cyngorydd Hugh Evans. Wedi hynny –

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn -

- (a) *cytuno bod y swyddogion yn datblygu achos busnes ar gyfer adeilad newydd ar gyfer Ysgol Llanfair DC, ac*
- (b) *yn cytuno i gynnal y sefyllfa bresennol o ran Ysgol Pentrecelyn.*

6 AMRYWIAD CONTRACT Y DYFODOL (ESTYNIAD)

Cyflwynodd y Cyngorydd Bobby Feeley yr adroddiad oedd yn ceisio cymeradwyaeth y Cabinet i ymestyn contract prosiect Y Dyfodol gyda Chymdeithas Tai Clwyd Alyn tan 30 Medi 2018, ac archwilio'r dewis o ddatblygu cytundeb partneriaeth gyda Clwyd Alyn ar gyfer darparu'r gwasanaeth ar ôl mis Medi 2018.

Roedd 46% o ddarpariaeth ar gyfer pobl ifanc a ariennir gan Gefnogi Pobl yn Sir Ddinbych yn cael ei ddarparu o dan brosiect Y Dyfodol a oedd yn darparu 33 uned o dai â chymorth. Roedd y contract presennol yn dod i ben ar 31 Mawrth 2017 a byddai'r amrywiad contract arfaethedig yn ymestyn y contract am 18 mis pellach gan arwain at werth contract diwygiedig o £2,627,698.10 (roedd y gost flynyddol eisoes wedi'i chyllidebu yng Ngrant Cefnogi Pobl). Ymhelaethodd y Cyngorydd Feeley ar y rhesymau dros ymestyn y contract er mwyn ail-fodelu Y Dyfodol mewn cydweithrediad â budd-ddeiliaid allweddol fel rhan o ddatblygiad ymagwedd ehangach Llwybr Pobl Ifanc oedd wedi'i nodi fel blaenoriaeth ar gyfer datblygu'r gwasanaeth. Roedd amlinelliad bras a llinell amser wedi'u cytuno ac fe gynhaliwyd trafodaethau cychwynnol gyda Clwyd Alyn i ddarparu'r gwasanaeth a ailfodelwyd. O ystyried lefel y goblygiadau gwario o ganlyniad i estyniad y contract, roedd angen cymeradwyaeth y Cabinet.

Ymatebodd y Swyddog Comisiynu a Thendro i'r cwestiynau fel a ganlyn-

- ymhelaethodd ar fwriad y gwasanaeth a ail-fodelwyd i leihau nifer yr unedau llety â chymorth gan eu disodli gyda chymhareb staff uwch gydag un uned a rennir llai sydd â dwysedd uwch ac unedau hunangynhwysol gwasgaredig.
- eglurodd y rhesymeg y byddai symud i ymyraethau gwell ar gam cynharach yn y Llwybr newydd ar gyfer pobl ifanc sy'n datgan eu bod yn ddigartref yn arwain at ostyngiad mewn galw am unedau llety â chymorth.
- cynghorodd bod 'gweithwyr cymorth fel bo'r angen' yn darparu cymorth i bobl ifanc yn eu llety eu hunain yn hytrach na chymorth penodedig i gyfeiriad penodol.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn -

- (a) *cymeradwyo estyniad contract Y Dyfodol gan Clwyd Alyn tan 30 Medi 2018, ac yn*
- (b) *cymeradwyo'r cynnig i archwilio'r dewis o ddatblygu cytundeb partneriaeth gyda Clwyd Alyn er mwyn darparu'r gwasanaeth ar ôl mis Medi 2018.*

7 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill adroddiad yn nodi'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf a chyllidebau gwasanaeth ar gyfer 2016/17. Darparodd grynodedb o sefyllfa ariannol y Cyngor fel a ganlyn-

- rhagwelwyd tanwariant net o £0.545 miliwn ar gyfer cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol
- Roedd 68% o'r arbedion wedi'u cyflawni hyd yn hyn (targed o 5.2m) gyda 2% pellach yn gwneud cynnydd da; byddai 25% yn cael eu gohirio ac yn cael eu cyflawni yn 2017/18 gyda dim ond 5% o'r arbedion heb eu cyflawni o fewn y terfyn amser.
- amlygodd y risgiau cyfredol a'r rhagdybiaethau yn ymwneud â meysydd gwasanaeth unigol
- diweddariad cyffredinol ar y Cyfrif Refeniw Tai, y Cynllun Cyfalaf Tai a'r Cynllun Cyfalaf (gan gynnwys elfen y Cynllun Corfforaethol).

Cafodd y materion canlynol eu codi yn ystod y drafodaeth -

- cyfeiriwyd at y goblygiadau ariannol sy'n deillio o fethiant GHA Coaches, ac adroddodd y Cynghorydd David Smith ar yr ymdrechion parhaus i dderbyn cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo i ddiwallu'r costau hynny – roedd y mater wedi'i ganlyn yn gryf ac fe hysbysir y Cabinet pan dderbynnir ymateb gan Weinidog yr Economi a Seilwaith mewn perthynas â hynny.
- Tynnwyd sylw at y pwysigrwydd o ddarparu gwasanaethau bysiau lleol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig, ac eglurodd y Cynghorydd Smith y byddai unrhyw gymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru'n daliad un tro mewn perthynas â'r costau ychwanegol a achoswyd i'r Cyngor i adfer y gwasanaethau bysiau lleol ar ôl methiant GHA. O ran darpariaeth barhaus gwasanaethau bysiau lleol, byddai Aelodau Arweiniol o awdurdodau lleol Gogledd Cymru'n

cyfarfod yn ddiweddarach yr wythnos honno i drafod y mater. Nodwyd nad oedd Fforwm Cludiant Gwledig y Cyngor wedi cyfarfod ers peth amser ac roedd yr Arweinydd yn teimlo y byddai'n briodol trefnu cyfarfod er mwyn derbyn gwell dealltwriaeth o wasanaethau lleol yn Sir Ddinbych.

- Roedd rhan o'r drafodaeth yn canolbwyntio ar falansau ysgolion ac fe godwyd pryderon ynglŷn â'r pwysau ar ysgolion a'r defnydd o falansau er mwyn parhau â'r gwaith da nad oedd yn gynaliadwy yn hirdymor- cyfeiriwyd at lefel y balansau a chanllawiau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â hynny. Canmolodd y Cynghorydd Eryl Williams waith y Fforwm Cyllideb Ysgolion ac adroddodd am y Grŵp Tasg a Gorffen a sefydlwyd i adolygu lefel balansau ysgolion a sut yr ariennir ysgolion.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Bobby Feeley at ddatblygiad yr adeilad ysgol newydd a rennir yng Nglasdir ar gyfer Ysgol Stryd y Rhos ac Ysgol Penbarras a cheisiodd sicrwydd y byddai'r ysgolion yn agor ar amser ym mis Medi 2017. Eglurodd y Cynghorydd Eryl Williams fod prosiectau adeiladu o'r fath bob amser yn achosi rhywfaint o oedi mewn rhai agweddau penodol ac aildrefnu agweddau eraill. Adroddodd ar y mesurau cadarn sydd yn eu lle i fonitro cynnydd drwy'r bwrdd prosiect ac fe gadarnhaodd yr asesir y risg ar gyfer pob prosiect ac yr ymatebir i unrhyw broblemau yn briodol. Er nad oedd pryder gormodol na fyddai'r terfyn amser yn cael ei ddiwallu, cytunwyd pe bai'r sefyllfa yn newid dylai'r Cyngor fod yn agored am unrhyw oedi i'r terfyn amser a rhannu'r wybodaeth cyn gynted â phosib.
- mewn ymateb i'r cwestiynau, ymhelaethodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill ar y 5% o arbedion na fyddent yn cael eu diwallu o fewn y terfyn amser. Roedd yn cynnwys dwy elfen yn ymwneud â phrosiect 'newid sianeli – dewis digidol' a'r gostyngiad mewn galw am ffioedd cyfreithiol/proffesiynol oedd heb eu gwireddu fel y disgwyliwyd. O ran arbedion y Cynllun Ariannu Preifat byddai £1.4m yn cael ei wireddu a byddai arbedion ariannol yn ystod y flwyddyn yn cael eu dyrannu pan fo'r holl bwysau ar gyllidebau yn hysbys; o 2017/18 roedd yr arian hwnnw wedi'i ddyrannu o fewn y gyllideb.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2016/17 a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth gyllidol y cytunwyd arni.

8 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet i'w hystyried a nododd yr aelodau'r ychwanegiadau/ diwygiadau canlynol -

- achos busnes ar gyfer adeilad newydd Ysgol Llanfair - Ionawr (i'w gadarnhau)
- diweddariad ar y gwerthusiad opsiynau ar gyfer gwasanaethau gofal mewnol – annhebygol ym mis Rhagfyr gan y byddai'n rhaid cyflwyno canlyniadau'r Grŵp Tasg a Gorffen i'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad yn y lle cyntaf.
- tynnu enwau penodol yr Aelodau Cabinet Arweiniol unigol o'r rhaglen gwaith i'r dyfodol o fis Mai 2017 ymlaen (gan aros am ganlyniad yr etholiad)

PENDERFYNWYD nodi Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.15 a.m.